

Nr 16.

Ankom till Riksdagens kansli den 7 mars 1911 kl. 12 m.

Utlåtande, i anledning af Kungl. Maj:ts i punkt 85 under åttonde hufvudtiteln af statsverkspropositionen gjorda framställning angående anslag till nybyggnad för botaniska institutionen vid universitetet i Lund.

(2:a Afd.)

Under punkt 85 af åttonde hufvudtiteln i Kungl. Maj:ts den 13 januari 1911 till Riksdagen aflåtna proposition angående statsverkets tillstånd och behof har Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen att dels medgifva, att universitetet i Lund må för vinnande af lämplig plats för en ny byggnad för universitetets botaniska institution med Lunds stadsfullmäktige träffa öfverenskommelse rörande tomtförvärf och jordutbyte i enlighet med hvad stadsfullmäktiges protokoll i ärendet den 17 september 1909 utvisar och på de i protokollet närmare angifna villkor och bestämmelser, dels ock för tomtinköpet och därmed i samband stående kostnader samt för uppförande i hufvudsaklig öfverensstämmelse med uppgjorda ritningar och kostnadsförslag af den nya byggnaden äfvensom för anskaffande af inventarier m. m. därför bevilja ett anslag af 162,000 kronor och däraf på extra stat för år 1912 anvisa ett belopp af 62,000 kronor.

Till stöd för denna framställning har departementschefen till statsrådsprotokollet öfver ecklesiastikärenden förstnämnda dag anført följande:

*Nybyggnad
för botaniska
institutionen
i Lund.*

I skrifvelse den 4 november 1909 har kanslern för rikets universitet på grund af framställningar från de akademiska myndigheterna i Lund i underdånighet anhållit om beredande af anslag till *uppförande af en ny byggnad för den botaniska institutionen vid universitetet i Lund* m. m.

Då jag nu går att inför Eders Kungl. Maj:t anmäla detta ärende, torde jag till en början få lämna en redogörelse för den framställning i ämnet, som bildar ärendets utgångspunkt. Denna framställning gjordes af föreståndarne för den botaniska institutionens fysiologiska och systematiska afdelningar, professorerna B. Jönsson och S. Murbeck i en den 28 september 1909 till det större akademiska konsistoriet i Lund aflåten skrifvelse af följande innehåll.

»När i början af 1860-talet den botaniska trädgården anlades, blef i denna äfven en institutionsbyggnad uppförd, hvilkens nedre våning uppläts till bostad åt akademiträdgårdsmästaren och tillika innehöll ett trångt auditorium, medan den öfre — frånsedt ett amanuensrum — skulle hysa institutionens samlingar, som vid den tidpunkten utgjordes så godt som uteslutande af professor J. G. Agardhs i nämnda byggnad deponerade och år 1880 till universitetet skänkta fanerogamherbarium. Särskilda arbetslokaler funnos ej. Den utveckling, som växtanatomen och växtfysiologien togo under de därpå följande decennierna, nödvändiggjorde dock snart sådana, och år 1888 beviljade Riksdagen ett anslag af 54,000 kronor till en nybyggnad, den s. k. Nya botaniska institutionen, hvilken innehåller, förutom ett rymligare auditorium, dels anatomiska och fysiologiska laboratorier samt ett par rum för själfständiga arbeten, dels ock ett vid den tiden anlagdt museum af hvarjehanda för den morfologiska och biologiska undervisningen nödvändiga växtföremål. Den nya botaniska institutionen var sålunda bestämd för vissa nytillkomna eller förut mindre väl tillgodosedda grenar af den botaniska vetenskapen, och dess tillkomst innebar följaktligen ingen afsevärd ökning i utrymmet för den gamla institutionens samlingar. Under det halfsekel, som snart förgått sedan denna äldre byggnad uppfördes, hafva emellertid dess samlingar mångdubblats, och för deras förvaring hafva hvarjehanda utvägar begagnats. Till en början kunde å den nya institutionen en mindre sal reserveras för kryptogamherbarierna, hvilka också dit öfverflyttades, men då denna sal, hvilken snart blir helt behöflig för det därvarande morfologiskt-biologiska museet, för några år sedan partiellt togs i bruk för detta, måste en del af kryptogamerna, nämligen latherberariet, flyttas tillbaka till den gamla institutionsbyggnaden, där då ingen annan plats kunde beredas än i det förutvarande auditoriet, som dock redan var taget i anspråk för rensning och vinterförvaring af frön samt såsom lokal för vissa utaf trädgårdspersonalens arbeten. Detta rum

får emellertid anses såsom i högsta grad olämpligt till förvaring af herbarier, icke blott på den grund att genom de nämnda arbetena dammoundvikligen intränger i skåpen, utan också därigenom att golfvet ligger $\frac{1}{2}$ m. lägre än i den öfriga delen af bottenvåningen samt helt nära marken, till följd hvaraf samlingarna äro utsatta för fukt. Sorgligt att säga, hafva också i skåpens nedre afdelningar växterna redan befunnits angripna utaf mögelsvamp. — Ej heller för algherbariet har lämplig plats kunnat beredas. Till sin hufvudmassa består detta herbarium utaf hafsalger, således af växter, som äro starkt impregnerade med koksalt och till följd däraf med begärlighet upptaga fuktighet ur luften, hvarför de också bli starkt utsatta för fara att förstöras, om de ej förvaras på fullkomligt torrt ställe. Vid mottagandet af detta herbarium, som skänkts till universitetet af professor J. G. Agardh, blef det placeradt i den förut omnämnda mindre salen å nya institutionen, och sedan några år tillbaka hafva tre utaf skåpen, till följd af utvidgning af det morfologiskt-biologiska museet, måst ställas utmed en yttervägg försedd med stora och därtill illa slutande fönster. I donationsbrevet hade dock professor Agardh uttalat en bestämd önskan, att hans algherbarium måtte på bästa sätt skyddas emot temperaturväxlingar och fukt, och då denna samling enligt offentliga uttalanden af specialister, som arbetat vid densamma, genom sin omfattning och sin rikedom på s. k. originalexemplar är det förnämsta herbarium utaf hafsalger, som öfver hufvud taget existerar, måste äfven med hänsyn till denna dyrbara samling den nu rådande anordningen anses högst beklaglig. — Då äfven i den gamla institutionen redan för längre tid sedan mer än halfva antalet herbarieskåp blifvit placerade utmed tunna ytterväggar och ingen möjlighet sågs till utvidgning af lokalerna, framställde föreståndaren för den botaniska institutionens systematiska afdelning, för att provisoriskt afhjälpa missförhållandena, år 1905 en begäran, att öfversta våningen af det vid Lundagård belägna och då utrymda gamla universitetsbiblioteket måtte upplåtas till förvaring af den botaniska institutionens herbarier och bibliotek. Då emellertid de myndigheter, som hade att förbereda frågan om användningen af det gamla bibliotekshuset, på grund af kraf ifrån olika håll blott kunde tillstyrka, att cirka $\frac{2}{3}$ af den nämnda våningen upplåtes för ändamålet, och detta utrymme knappt skulle hafva tillfredsställt behovet för ögonblicket, ansågos fördelarna med den ifrågasatta öfverflyttningen ej komma att motsvara de därmed förenade kostnaderna och olägenheterna, hvarför nämnda begäran icke fullföljdes. — Kort därefter lyckades institutionen mot en jämförelsevis ringa afgift förvärfva d:r C. F. Elmqvists till omkring 75,000 exemplar uppgående och för institutionen utomordentligt värdefulla fanerogamherbarium. Af brist på utrymme har,

beklagligt nog, denna samling, liksom åtskilliga andra viktiga förvärf ifrån senare år, ännu den dag som är ej kunnat inordnas eller eljest göras tillgänglig för vetenskapligt bruk, och för att nödtorftigt kunna magasinera densamma blef vid det på nyåret 1906 skeende ombytet af akademiträdgårdsmästare aftal träffadt med den nytillträdande om öfverlåtelse till vidare af ett utaf de till trädgårdsmästarens våning hörande rummen (företädarens sängkammare). — Härmed har den sista möjligheten till utvidgning af herbarie-lokalerna blifvit tillgripen, men då den nuvarande trädgårdsmästaren har sex i uppväxtåldern varande barn, kan man snart nog vänta att kraf framställas på återfående af det nämnda rummet, hvilket för öfrigt, såsom redan framhållits, blott medger magasinering af samlingar som för länge sedan borde hafva varit åtkomliga för vetenskapligt behof.

»Af det anförda torde framgå, att de för herbarierna disponibla lokalerna sedan längre tid tillbaka äro alldeles otillräckliga, och att det till följd häraf ej längre är möjligt att hålla dem i museimässigt skick. Det torde också vara tydligt, att lokalerna till stor del äro så beskaffade, att åt samlingarna ej kan ägnas den vård som deras värde anständigtvis kräfver. I detta sammanhang förtjänar såsom en synnerligen beaktansvärd omständighet framhållas, att den gamla institutionen, där hufvudmassan af herbarierna är inhyst, får anses som en mycket eldfarlig byggnad, i det att samtliga trappor äro af trä, och därigenom att eldning i järnkaminer försiggår ej blott i bottenvåningen och museivåningen (där äfven amanuensrummet på så sätt uppvärms), utan i regeln äfven å ett skröpligt vindsrum, afsedt för trädgårdsmästarens jungfru, en person således som har sina sysslor två trappor ned.

»Det har förut nämnts, att särskilda arbetslokaler saknas å den gamla institutionen. Detta har under senare år medfört svåra olägenheter. Med den riktning, som den botaniska vetenskapen tagit, kräfva äfven arbetena på herbarieafdelningen numera allt oftare tillgång åtminstone till en mycket enkel laboratorieinredning. En sådan saknas dock totalt, i det att hvarken vattenledning eller gas finnes i lokalerna. Så belamrade som dessa numera äro med skåp o. d. är det för öfrigt under pågående museiarbeten -- och sådana fortgå nästan året om -- hart när omöjligt att få plats och ro för en själfständig undersökning, och till och med när föreståndaren skall framleta förevisningsmateriell till sina föreläsningar, är det ofta förenadt med omständigheter att kunna disponera en kvadratmeters yta på ett bord. Att en sådan sakernas ställning ej befordrar arbetslust och trefnad, torde lätteligen inses, och såsom ett totalomdöme om herbarielokalerna och de förutsättningar de erbjuda för samlingarnas vård

och för ett fruktbringande arbete vid desamma kan utan öfverdrift påstås, att den nu rådande ställningen är otillbörlig.

»Ännu för några år sedan var den botaniska institutionen i saknad af ett bibliotek. När planen till den nya institutionsbyggnaden uppgjordes, ansågs det därför obehöfligt att bereda plats för ett sådant. År 1897 förordnade emellertid den om botaniska institutionen och hela vårt universitet så högt förtjänade professor Agardh genom gåfvobref, att hans anse- nliga och synnerligen dyrbara bibliotek skulle tillfalla institutionen mot villkor att det förvarades därstädes och hölles för forskare tillgängligt såväl för begagnande på platsen som för hemlåning, och när detsamma efter donators död år 1901 öfverlämnades, blef det inrymdt i den nya institutionsbyggnaden, i ett rum som dittills tjänat som arbetsrum åt före- ståndaren. Biblioteket fyllde helt och hållet detta rum, men då dess till- växt under de gångna nio åren varit jämförelsevis obetydlig, har utrym- met hittills varit tillräckligt. Efter professor F. W. C. Areschougs frånfälle i december 1908 har emellertid, i enlighet med hans i lifstiden uttalade önskan, hans efterlämnade maka genom gåfvobref medgifvit institutionen rättighet att ur hans synnerligen dyrbara bibliotek uttaga all botanisk litteratur, som den förut saknade, och på så sätt har år 1909 in- stitutionsbiblioteket blifvit nästan fördubbladt. För den Areschougska boksamlingen, som till största delen representerar vissa i den Agardhska jämförelsevis svagt företrädda grenar af botaniken och som därigenom är af desto större värde för institutionen, har det emellertid varit omöjligt att bereda lämplig plats. Såsom ett provisorium har den utvägen tillgri- pits att, sedan Kungl. Maj:t medgifvit att för nu ingångna läsår 250 kronor utanordnas från universitetet till hyresersättning åt den å nya institutionen boende amanuensen, det af honom hittills innehafda rummet tagits i an- språk för boksamlingens förvaring. Att äfven för framtiden söka anskaffa hyresbidrag åt amanuensen och att hafva honom bosatt ute i staden, vore naturligtvis högst olämpligt, liksom det också skulle medföra stora olägen- heter att ej kunna sammanbringa de två ofvannämnda bokdonationerna till ett enhetligt institutionsbibliotek.

»Såväl för biblioteket som för herbarieafdelningen äro följaktligen nya lokaler oundgängligen nödvändiga, och klokheten synes oss bjuda att vid anskaffandet af sådana ej sörja blott för det ögonblickliga behofvet. Be- träffande biblioteket hafva vi nämligen grundad förhoppning att de två förut nämnda donatorernas exempel skall mana till efterföljd, så att den botaniska institutionen efter hand skall komma i besittning af ett ansenligt bibliotek, jämförligt med dem som numera finnas vid hvarje väl ordnad botanisk institution i utlandet, och hvad angår herbarierna, så äro fler_

talet af dem grundade i mycket sen tid och kräfva alltså ytterligare utveckling.

»Att genom tillbyggnad å den nya institutionen vinna erforderligt utrymme låter sig icke göra, och ännu mindre kan den gamla härför ifrågakomma. Det finnes därför ingen annan utväg än att till ersättning för den oansenliga och skröpliga äldre intitutionen, hvilken, såsom nedan nämnes, är behöflig för andra ändamål, uppföra en ny institutionsbyggnad. — Kraf på en sådan framställdes redan för 11 år sedan af institutionens dåvarande föreståndare, professor Areschoug, som i maj 1898 ingick till konsistoriet med begäran om ett statsanslag å 34,700 kronor till en just för de här ifrågavarande ändamålen afsedd nybyggnad jämte 7,000 kronor till inventarier. Framställningen förordades af matematisk-naturvetenskapliga sektionen, men, när den några månader senare företogs till behandling i konsistoriet, där professor Areschoug såsom vorden emeritus ej längre hade säte och stämman, ansågs den ej böra föranleda till någon åtgärd. Denna negativa utgång torde, efter hvad man nu kan se, hafva varit lycklig. Den i det nämnda förslaget upptagna byggnaden skulle visserligen beträffande bibliotekslokalerna varit tillräcklig, i det att dessa mer än väl hade rymt såväl Areschougs som Agardhs boksamlingar och tillika omfattade både läsrum och expeditjonsrum, men hvad herbarielokalerna beträffar, så voro dessa afsedda blott för de vid den tiden å nya institutionen inhysta kryptogama samlingarna med inberäkning af det väntade Agardhska algherbariet. Då emellertid genom tillkomsten af lafherbariet kryptogamernas omfattning nästan fördubblats, och fanerogamerna genom Elmqvists herbarium och andra förvärf under tiden vuxit med nära en tredjedel, skulle byggnaden ej hafva tillfredsställt de behof, som redan i närvarande stund förefinnas.

»Vi anhålla därför, att konsistoriet ville utverka framställning till nästa Riksdag om ett statsanslag för en nybyggnad, uppförd i enlighet med här bifogade ritningar. Kostnaderna för denna byggnad äro enligt bifogadt förslag beräknade till 100,000 kronor, hvarjämte 12,000 kronor anses behöfliga för inventarier.

»Vi tro oss böra framhålla, att den här föreslagna institutionsbyggnaden skall för en rätt lång tid vara tillräcklig för sitt ändamål samt att den för öfrigt, och till skillnad från den senast uppförda, vid behof lätt kan utvidgas antingen genom tillbyggnad å gaflarna eller genom uppförande af en tredje våning.

»I det föregående har redan blifvit antydt, att den gamla institutionsbyggnaden är behöflig för andra ändamål. Åt innehafvaren af den vid senaste Riksdag inrättade trädgårdsmästarbefattningen är det för när-

varande icke möjligt att bereda bostad i trädgården, ehuru denne person tydligtvis bör vara boende därstädes. Ej heller blir detta under nuvarande förhållanden möjligt beträffande trädgårdens tvenne fast anställda medhjälpare. Dessa, som i och för vakthållning m. m. äfvenledes måste bo i trädgården, äro båda inhysta i ett rum, som ej kan anses lämpligt till bostad, åtminstone ej för längre tid, därigenom att dess ena långvägg gränsar omedelbart till palmhuset och vanligen är drypande af fukt. Att detta rum allt hitintills fått tjäna till bostad åt medhjälparne beror därpå att dessa, som hittills varit helt unga och haft en årslön af blott 400 kronor, snarast varit att betrakta som elever och således i regeln stannat blott ett år för att därefter bli aflösta utaf andra. Som emellertid genom den senaste Riksdagens beslut medhjälparne uppförts på ordinarie stat med en årlig begynnelselöna af 1,000 kronor och med rätt till ålderstillägg, kan man hoppas, att hädanefter erhålla personer som besitta större färdighet och som till båtnad för trädgården kvarstanna längre tid. De nya medhjälpare, som antagits från januari 1910, hafva förklarat sig villiga att under ett år bo i det nämnda rummet, och möjligt är att de, trots dettas hälsovådlighet och fastän tillfälle till matlagning där icke förefinnes, åtnöja sig med detsamma ytterligare ett år, för den händelse utsikter till nya bostäder under tiden yppas. Att uppföra sådana skulle kunna undvikas, i fall den gamla institutionsbyggnadens herbarievåning blefve utrymd. Denna skulle nämligen då lämpa sig till bostäder såväl för underträdgårdsmästaren som för de två medhjälparne.

»Den här föreslagna nybyggnaden borde tydligtvis vara förlagd till den botaniska trädgården. Att bereda utrymme åt densamma inom det område, som trädgården för närvarande disponerar, låter sig dock icke göra utan att hela den vetenskapliga anordningen af trädgården blefve störd, och vilja vi särskildt framhålla, att, äfven om tillstånd erhöles att förlägga nybyggnaden till den af staden Lund åt botaniska institutionen upplåtna s. k. Östra promenaden, utrymme dock ej heller här förefinnes, eftersom detta område i sin helhet är oundgängligen nödvändigt för trädgårdens arboretum. Under sådana förhållanden anhöllo undertecknade i skrifvelse af den 13 mars 1909 hos Lunds stadsfullmäktige, att det staden tillhöriga, utmed Östra Vallgatan belägna och i botaniska trädgården inskjutande samt med äldre småhus bebyggda område, som å den bifogade kartskissen streckats med rödt, måtte på vissa villkor för all framtid upplåtas åt universitetet och den botaniska trädgården, eller, om detta ej kunde beviljas, att uppgift måtte lämnas om den lägsta summa, för hvilken detsamma skulle kunna öfvergå i universitetets ägo. Enligt stadsfullmäktiges protokoll af den 17 september 1909 har det förra alternativet ej

kunnat bifallas, och med kännedom om den ogynnsamma ställning, hvori staden Lunds finanser för närvarande befinna sig, var bifall härtill knappast att förvänta. Lunds stad har för öfrigt upprepade gånger vid liknande tillfällen emot universitetet ådagalagt en generositet, som får anses värd det största erkännande. Det betydande område, som upptages af astronomiska observatoriet, blef sålunda för omkring femtio år sedan af staden kostnadsfritt öfverlämnadt åt universitetet, och när år 1888 tomt behöfdes för den nya botaniska institutionen, upplät staden för all framtid nyttjanderätten till den nyss omnämnda, för den botaniska trädgården ytterligt värdefulla Östra promenaden. Det bör också här framhållas, hurusom staden Lund, när för få år sedan det nya universitetsbiblioteket uppfördes å Helgonabacken, därtill bidrog med ett så pass ansenligt belopp som 50,000 kronor. — Den lösesumma, som stadsfullmäktige ansett sig böra fordra för den nu ifrågavarande tomtarealen, uppgår, såsom bifogade protokollsutdrag visar, till 32,509 kronor 6 öre. Då detta område, som kanske eljest inom kort skulle blifva bebyggt med höga och mindre prydliga hus, skjuter in i den botaniska trädgården och så att säga naturligen hör med till denna, vore det redan på den grund högeligen önskvärdt, om det nu införlivades med densamma, och då det dessutom utgör ej blott den lämpligaste utan den enda plats, som synes kunna ifrågakomma för den föreslagna institutionsbyggnaden, anhålla vi, att konsistoriet ville till sitt petitum foga en begäran om statsanslag dels till belopp af 32,509 kronor 6 öre såsom godtgörelse för fastigheterna nis 412 A & B, 413 A & B, 414, 415, 416 A & B, 417 A, 418 A & B, 419 A & B, 420 och 421 härstädes, hvilka af staden Lund skulle till universitetet med full äganderätt öfverlätas, dels ock ett belopp af 9,490 kronor 94 öre att användas ej mindre för inköp af fastigheten nr 417 B, hvilken ännu icke till staden återvunnits, än äfven för täckande af möjligen förekommande oförutsedda utgifter.

»Vi vilja till sist återge hvad professor Areschoug i sin förut omnämnda skrifvelse till konsistoriet af den 6 maj 1898 anförde:

'Det kunde möjligen synas den i förhållandena oinvidge, som om den botaniska institutionen ställde alltför stora anspråk på statskassan. Jag tillåter mig då erinra om, att denna institution, som anlades i början på 1860-talet, har såväl till anläggningen af själfva trädgården som till uppförandet af sina åtta växthus jämte uthus samt tvenne institutionsbyggnader af statsmedel uppburit ett sammanlagdt belopp af 129,000 kronor. Tager man hänsyn till den stora omfattning, som en botanisk institution i följd af sina i jämförelse med andra vetenskapliga institutioner mång-

faldiga uppgifter nödvändigtvis måste hafva, så torde det rättvisligen böra erkännas, att denna summa är nästan mera än anspråkslös.'

»Vi anhålla således, att konsistoriet ville hos Kungl. Maj:t söka utverka framställning till nästa Riksdag om beviljande af statsanslag

dels å 112,000 kronor till uppförande af en nybyggnad för den botaniska institutionen (däraf 12,000 kronor till inventarier),

dels å 42,000 kronor till tomtinlösen och oförutsedda utgifter för samma nybyggnad.

»Tillika torde framställning hos Kungl. Maj:t böra göras därom, att universitetet, på sätt som af stadsfullmäktige fordrats, berättigas att till staden Lund vid anfordran och utan ersättning öfverlåta den del af botaniska trädgården (247 kvm.), som erfordras för gatureglering.»

Vid sistnämnda skrifvelse funnos fogade följande bilagor:

- 1) utdrag af Lunds stadsfullmäktiges protokoll för den 17 september 1909;
- 2) beskrifning af den tillämnade nya byggnaden;
- 3) kostnadsförslag beträffande byggnaden;
- 4) kostnadsförslag beträffande inventarierna;
- 5) karta öfver staden Lund;
- 6) plan af botaniska trädgården; och
- 7) ritningar till byggnaden (3 fasadritningar, 3 planritningar och 1 sektionsritning).

Af det under 1) omförmälda protokollsutdrag med därtill fogad bilaga, innehållande Jönssons och Murbecks omförmälda, till stadsfullmäktige ingifna skrifvelse samt byggnadsnämndens och drätselkammarens däröfver afgifna utlåtanden, inhämtas, bland annat, följande. De i skrifvelsen omtalade fastigheterna 412—421 hade, ehuru staden tillhöriga, af ålder innehafts af enskilda personer, hvilka voro ägare till de därå uppförda byggnader. Staden hade numera efter förda rättegångar förlikningsvis för ett pris af 32,000 kronor inköpt samtliga byggnaderna utom den, som var belägen å tomten 417 B, om hvars inlösen jämväl rättegång inledts. Enligt gjord utredning stodo de redan inlösta fastigheterna den 1 januari 1909 staden till ett pris af tillhoppa 32,509 kronor 6 öre — fränsedt rättegångskostnader.

Grundvalen för stadens anspråk å dessa fastigheter hade varit den, att oaktadt desamma helt eller delvis ingått i en intaga, hvilken tillika med andra intagor jämlikt magistratens i Lund utslag den 15 oktober 1766 varit af staden upplåten på vissa villkor, bland annat årlig jordskyld samt städjeafgift vid ombyte af innehafvare, vid äfventyr att jorden

eljest skulle återgå till staden, på senare tid hvarken jordskyld eller städja erlagts af innehafvaren.

En del af de ifrågavarande fastigheterna behöfde tagas i anspråk för utvidgning till 14 meters bredd af Östra Vallgatan, invid hvilken de voro belägna. Enligt ett af byggnadsnämnden åberopadt, af stadsingenjören A. B. Jakobsson uppgjort gatureglingsförslag — detta har af mig införskaffats och bilagts handlingarna — skulle efter gaturegleringen af fastigheterna återstå 2,667 kvm., eller, med afdrag af den på den oinlösta fastigheten 417 B belöpande delen, 2,395,70 kvm.

I nyssnämnda regleringsförslag afsågos ock två med litt. a och e utmärkta, i den botaniska trädgården ingående områden af resp. 359,10 kvm. och 32,70 kvm., tillhopa 391,80 kvm. Dessa utgjorde äfven delar af intagsjorden, hvilka af universitetet köpts af enskilda personer, utan att aftal träffats med staden om äganderätten till desamma. De ansågos nu böra afstås till universitetet.

Beträffande ett i regleringsförslaget med litt. c utmärkt område om 94,70 kvm., hvilket äfven tillhörde intagsjorden och utgjorde en af universitetet öfver intagan anordnad väg, ansågs detta likaledes böra till den del, som kvarstod efter gaturegleringen, 68,80 kvm., tillkomma universitetet. Återstående för regleringen erforderliga del af denna intaga, 25,90 kvm., skulle af universitetet öfverlätas till staden. Universitetet skulle vidare afstå en del af botaniska trädgården, hvilken enligt meranämnda förslag borde ingå i gaturegleringen.

Vid ärendets afgörande bemyndigade stadsfullmäktige drätselkammaren att under bevakande af stadens rätt och bästa till universitetet i Lund för utvidgning af botaniska institutionen afyttra dels de för gaturegleringen icke erforderliga delar af fastigheterna nr 412 A, 412 B, 413 A & B, 414, 415, 416 A & B, 417 A, 418 A, 418 B, 419 A, 419 B, 420 och 421 i Lund eller 2,395,70 kvadratmeter samt af stadens intagsjord litt. c den efter gaturegleringen öfverblifna delen eller 68,80 kvadratmeter, tillhopa 2,464,50 kvadratmeter med åbyggnader m. m. för en köpeskilling af 32,509 kronor 6 öre i ett för allt, dels ock utan särskild ersättning de i botaniska trädgården ingående, men staden tillhöriga intagsjordarna litt. a och e om tillhopa 391,80 kvadratmeter, allt dock på villkor i öfrigt, att universitetet i sin ordning till staden vid anfordran utan ersättning öfverläte ej mindre den del af botaniska trädgården, som för gaturegleringen erfordrades, eller 247 kvadratmeter, än äfven dispositionsrätten till den för samma ändamål behöfliga del af stadens intagsjord litt. c eller 25,90 kvadratmeter samt själfvt vidkändes alla kostnader för förflyttning af stängsel, plantering och annat dylikt vid gaturegleringens genomförande; att i fastigheterna in-

tecknad gäld skulle afdragas från köpeskillingarna; att det af staden öfverlåtne område skulle sammanläggas med botaniska trädgården och, så långt det med god ordning läte sig förenas, hållas tillgängligt för allmänheten; att »köparne» å ömse sidor skulle vidkännas alla efter tillträdesdagen förfallande onera och skatter för de öfvertagna fastigheterna; och att definitiv öfverenskommelse i ärendet skulle vara mellan universitetet och staden träffad före den 1 juli 1911.

Härjämte förklarade sig stadsfullmäktige villiga att, under förutsättning att fastigheten nr 417 B till staden återvunnes, för ändamålet i fråga till universitetet öfverlåta jämväl denna fastighet mot samma pris, till hvilket staden komme att tillösa sig densamma.

Omförmälda beskrifning, hvilken den 27 september 1909 uppgjorts af arkitekten i öfverintendentsämbetet T. Wählin, var af följande lydelse:

»Beskrifning af botaniska institutionens i Lund nya herbarie- och biblioteksbyggnad.

»Byggnaden uppföres af prima flamtegel på grund af betong.

»Bottenvåningen klädes med finhuggen granit till en höjd af cirka 3,5 meter. Öfriga ytor klädas med handslaget tegel från Hälsingborgs ångtegelbruks tillverkning.

»Alla bottnar i blindingar och nischer putsas. Gaffarnas täckplattor utföras af Ignaberga kalksten.

»Invändiga trappor och vestibulernas golf läggas af Ölands kalksten, öfriga golf beläggas med linoleummatta.

»Alla utvändiga trappor jämte sockel af granit. Taket täckes med svartglaseradt falstaktegel på underlag af papp med dubbel läktning.

»Alla bjälklag utföras af armerad betong.

»Stuprör och fotrännor af koppar.

»Centralvärmeledning enligt varmvattensystem.

»Närmare enligt bifogadt kostnadsförslag af denna dag.»

Det i beskrifningen åberopade kostnadsförslaget, uppgjortt likaledes den 27 september 1909 af arkitekten Wählin, och betecknad »approximativt kostnadsförslag till botaniska institutionens herbarium- och biblioteksbyggnad i Lund», slutade å ett sammanlagdt belopp af 100,000 kronor, fördelade på följande särskildt specificerade hufvudposter, nämligen:

Jordgräfnings	1,234: —
Betong och materialarbeten	55,252: 35
Timmer och snickeriarbeten	7,499: 20
Järn, plåt och diverse arbeten	36,014: 45

Summa kronor 100,000: —

Under sistnämnda utgiftspost har uppförts, bland annat, »stängsel och planering» 2,000 kronor samt »arkitektarfvode och oförutsedda arbeten» 10,672 kronor 45 öre.

Det andra kostnadsförslaget, hvilket var undertecknad af professorerna Jönsson och Murbeck samt angafs vara i september 1909 uppgjort efter samråd med installatörer och handverkare enligt då gängse priser, upptog under synnerligen detaljerade poster i hufvudsak inventarier för de olika rummen i byggnadens särskilda våningar och slutade å sammanlagdt 12,000 kronor, i hvilket belopp ingick specificerade kostnader för bland annat gas-, vatten- och afloppsledning, införande af elektrisk belysning och armatur därför samt anordnande af åskledare med tillhoppa 2,140 kronor.

Å planen öfver botaniska trädgården äro såväl de nuvarande som tillämnade nya institutionsbyggnader angifna, likaså ett växthus. Där äro äfven de områden af nuvarande botaniska trädgården utmärkta, som för gatureglering skulle afstås till staden. Likaså den del af tomterna nr 412—421, som skulle inlösas af universitetet. Den tillämnade nya institutionsbyggnaden skulle, enligt hvad planen utvisar, till större delen förläggas på det område, som utgöres af omförmälda tomter, till någon del på mark, som redan ingår i botaniska trädgården.

De i ärendet företedda ritningarna utgöras, såsom ofvan nämnts, af tre fasadritningar, betecknade: »hufvudfasad», »trädgårdsfasad» och »gafvelfasad», en sektionsritning och tre planritningar, upptagande källarvåning och två våningar däröfver. Källarvåningen innehåller, förutom värmekammare och kolrum m. m., ett stort rum för vinterförvaring af växter. Bottenvåningen innehåller hufvudsakligen två mycket stora och tre mindre herbarierum samt ett rum för städerska. Våningen en trappa upp upptages å ena sidan af ett stort biblioteksrum samt å andra sidan af skrif-, laboratorie- och arbetsrum äfvensom ett rum för teckningsapparater. Midtelpartiet af våningen upptages af dels ett tämligen stort rum för embryologiska öfningar m. m., dels ock af expeditjonsrum för biblioteket, mörkrum och toaletterum.

Professorerna Jönssons och Murbecks ifrågavarande framställning remitterades till matematisk-naturvetenskapliga sektionen, hvilken i yttrande, afgifvet den 29 september 1909, tillstyrkte densamma.

Härefter blef ärendet föremål för behandling af universitetets drätsel-nämnd vid sammanträde den 15 oktober 1909, därvid akademiräntmästaren R. Eklundh yttrade, bland annat, följande: »Då jag nu går att yttra mig i denna fråga, tillåter jag mig till en början erinra därom, att behofvet

af den begärda nybyggnaden synes mig vara uti institutionsföreståndarnas skrifvelse på ett synnerligen tillfredsställande och öfvertygande sätt ådagalagd och torde icke kunna af någon bestridas.

»Under de 20 år, jag haft åt mig anförtrödt att utöfva vård och tillsyn af universitetets byggnader, har jag icke kunnat undgå att upprepade gånger finna, huru trång, obekväm och för sitt ändamål olämplig gamla botaniska institutionsbyggnaden är och huru stor risk det synbarligen innebär att därstädes hafva förvarade dyrbara — delvis kanske rent af oersättliga — herbariesamlingar.

»På sätt af institutionsföreståndarne påpekats, yrkades redan för 11 år sedan af dåvarande institutionsföreståndaren, professorn Areschoug, att framställning om statsanslag till nybyggnad för ifrågavarande ändamål måtte göras; men ärendet måste då stå tillbaka för andra, ännu viktigare kraf för universitetet.

»Förslaget att använda botaniska institutionens gamla byggnad» — fortsätter Eklundh — »till bostäder åt blifvande underträdgårdsmästaren och två trädgårdsmedhjälpare, hvilka, om möjligt är, torde böra bo inom trädgården, synes mig vara särdeles godt; och jag anser mig böra erinra om att härigenom skulle årligen kunna besparas 450 kronor, ty enligt kungl. bref den 11 juni 1909 skola lönerna för en hvar af dessa befattningshafvare, som åtnjuta förmånen af fri bostad med bränsle, årligen minskas med 150 kronor.»

Angående den för ifrågavarande byggnads uppförande föreslagna tomten och villkoren för dess förvärfvande yttrade Eklundh följande. Ända från den dag botaniska trädgården på 1860-talet anlades hade det — enligt hvad professorerna Agardh och Areschoug mångfaldiga gånger meddelat Eklundh — varit ett önskemål att kunna förvärfva de i trädgården inskjutande, vid Östra Vallgatan belägna tomterna n:ris 412—421 för att nedrifva därå uppförda små byggnader och införlifva tomterna med botaniska trädgården — en blick på den företedda tomtkartan syntes vara alldeles nog för att inse lämpligheten häraf —; men denna plan hade i saknad af erforderliga medel allt hittills icke kunnat genomföras.

Sedan Lunds stad nu förvärfvat samtliga fastigheterna — med undantag af n:r 417 Litt. B, angående hvilkens förvärfvande rättegång påginge — hade stadsfullmäktige medgifvit, att fastigheterna finge för ett belopp af 32,509 kronor 6 öre med full äganderätt till universitetet för afsedda ändamålet upplåtas.

I sammanhang härmed hade stadsfullmäktige äfven utan ersättning till universitetet med full äganderätt öfverlätit de inom botaniska trädgården befintliga, af universitetet nu disponerade och af stadens drätsel-

kammare till kronor 921:20 i värde uppskattade intagsjordar — i areal 460,60 kvadratmeter, sedan gatureglering skett — till hvilka staden påstode sig hafva äganderätt, dock med villkor att universitetet till staden likaledes utan ersättning, afstode 247 kvadratmeter, som af botaniska trädgården skulle för gatureglering erfordras.

Som Eklundh ansåge det vara af den allra största vikt och betydelse för universitetet att få tomtfrågan på detta sätt löst, vore det hans oafvisliga plikt att på det lifligaste tillstyrka, att drätselnämnden för sin del instämde i detta förslag, och Eklundh gjorde detta desto hellre som han vore fullkomligt öfvertygad om att erfordrerligt tomtområde med så lämpligt läge som det nu erbjudna för närvarande ej stode att få för billigare pris än det af stadsfullmäktige begärda, och som den länge sväfvande frågan om ersättning för stadens intagsjord i botaniska trädgården på detta sätt skulle få en mycket lycklig lösning.

Eklundh instämde äfven till alla delar i institutionsföreståndarnes yttrande att den tillämnade nybyggnaden icke lämpligen syntes kunna förläggas inom botaniska trädgårdens nuvarande område.

Det af institutionsföreståndarne för inköp af fastigheten nr 417 B, som, enligt hvad redan blifvit nämndt, äfven inginge uti den erfordrerliga byggnadstomten, men ännu icke af Lunds stad förvärfvats, men, om så befunnos nödigt, kunde för gatureglering exproprieras, samt för täckande af oförutsedda inventarieutgifter begärda beloppet kronor 9,490:94 syntes Eklundh vara för sagda ändamål fullt tillräckligt.

Det vore Eklundh väl bekant, att det större konsistoriet, på grund af de inom landet rådande svåra ekonomiska förhållanden, funnit sig böra till det minsta möjliga nedbringa universitetets s. k. riksdagspetita för året och sålunda underlåtit att hemställa om statsanslag till många för universitetet ytterst viktiga ändamål, men man finge, enligt Eklundhs förmenande, vid pröfning af den nu föreliggande frågan icke förgäta, att stadsfullmäktiges erbjudande om upplåtelse af tomterna äfven stadgade såsom villkor att definitiv öfverenskommelse i ärendet skulle vara emellan staden och universitetet träffad före den 1 juli 1911.

Professor Murbeck anförde i afseende å uppkommen fråga om arfvode åt en städerska inom byggnaden, att enligt hans mening statsanslag här för icke skulle behövas, åtminstone ej under det närmaste årtiondet. Det nyligen höjda årsanslaget för institutionens systematiska afdelning medgäfvde nämligen, att för en rätt lång tid framåt arfvodet åt henne kunde utgå ur detta anslag.

Sedan öfverläggningen afslutats, tillstyrkte drätselnämndens flesta ledamöter bifall till den gjorda framställningen.

Två ledamöter ansågo visserligen institutionens behof af nybyggnad med större utrymme och bättre anordningar än de nuvarande synnerligen trängande men ville likväl icke hafva uttryckt såsom sin åsikt, att förslaget borde år 1909 frambäras bland universitetets riksdagspetita.

I skrifvelse den 30 oktober 1909 till kanslern för rikets universitet anförde vidare det större konsistoriet vid universitetet i Lund, bland annat, följande. Konsistoriet ansåge på de af framställarne och drätselnämnden anförda skäl behofvet af åstadkommande af en sådan byggnad som den ifrågasatta synnerligen stort, och särskildt att medel till förvärfvande af tomt anvisades, enär stadsfullmäktige i Lund vid sitt beslut om afyttrande af tomt fogat det villkoret, att definitiv öfverenskommelse i ärendet skulle vara mellan universitetet och staden träffad före den 1 juli 1911, och fara vore att, om detta villkor icke kunde uppfyllas, den nödiga tomten komme att betinga ett afsevärdt högre pris.

Med bifogande af sitt vid ärendets behandling den 27 oktober 1909 förda protokoll anhölle konsistoriet, att kanslersämbetet måtte utverka nådig proposition till 1910 års Riksdag om anslag å 154,000 kronor till uppförande af en nybyggnad för universitetets botaniska institution och tomtinköp därför, och att, därest anslaget icke blefve beviljad att utgå i sin helhet under år 1911, för det året anvisades ett belopp af 42,000 kronor till tomtinköp och oförutsedda utgifter, äfvensom utverka tillstånd att till staden Lund vid anfordran och utan ersättning öfverlåta den del af botaniska trädgården — 247 kvadratmeter — som enligt den framställningen bilagda planen öfver trädgården vore erforderlig för gatureglering, enär detta enligt stadsfullmäktiges villkor stode i sammanhang med tomtförvärfvet.

Sedan ärendet, såsom jag förut omförmäldt, af kanslern med skrifvelse den 4 november 1909 öfverlämnats till Eders Kungl. Maj:t, anbefalldes kammarkollegium genom nådig remiss den 15 i samma månad att efter vederbörandes hörande afgifva underdånigt utlåtande i ämnet.

Till åtlydnad häraf har kammarkollegium i ärendet infordrat yttranden af stadsfullmäktige i Lund, magistraten därstädes och Eders Kungl. Maj:ts betallningshafvande i Malmöhus län, hvarefter kammarkollegium den 20 januari 1910 afgifvit eget underdånigt utlåtande i ämnet.

Stadsfullmäktige hafva i underdånig skrifvelse den 6 december 1909 för sin del förklarats:

att stadsfullmäktige vore villiga att till alla delar vidstå sitt den 17 september 1909 fattade beslut om försäljning till universitetet i Lund på

de i fullmäktiges protokoll den 17 september 1909 angifna förutsättningar och villkor af erforderlig jordareal i syftet; och att, därest rättegången rörande fastigheten nr 417 B skulle gå staden emot, hufvudbyggnaden därå, på sätt ett af t. f. stadsingenjören Ivar Jakobsson utfärdadt intyg utvisade, vore så belägen, att vid den ifrågakända utvidgningen af Östra Vallgatan till 14 meters bredd densamma eventuellt kunde genom expropriation af staden förvärfvas. — Ifrågavarande intyg, hvilket bifogats handlingarna i ärendet, innehåller, att den å tomten nr 417 B uppförda byggnaden till hufvudsaklig del ligger inom det område, som behöfver tagas i anspråk för genomförande af byggnadsnämndens förslag till reglering af Östra Vallgatan till 14 meters bredd.

Magistraten fann för sin del skäl förorda, att den ifrågasatta fastighetsförsäljningen och marköfverlåtelsen på de af stadsfullmäktige angifna förutsättningar och villkor komme till stånd.

Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande har i skrifvelse den 22 december 1909, med tillkännagifvande att stadsfullmäktiges ifrågavarande beslut den 17 september 1909 icke blifvit hos befallningshafvanden öfverklagadt, uttalat, att mot den ifrågasatta markupplåtelsen och tomtförsäljningen, ur synpunkten af de fördelar, som därigenom bereddes såväl staden Lund som universitetet, ej syntes vara något att erinra.

Slutligen har kammarkollegium, som i afseende å naturen af den i ärendet omnämnda s. k. intagsjorden m. m. ville åberopa Kungl. Maj:ts nådiga beslut den 16 mars 1847 med tillhörande handlingar angående ifrågasatt försäljning af intäkter å viss till staden Lund hörande mark, vidare anfört, att kollegium icke hade något att erinra mot de ifrågasatta marköfverlåtelserna.

Enär i kammarkollegii utlåtande icke lämnats någon närmare redogörelse i fråga om åberopade nådiga beslutet den 16 mars 1847, anser jag mig böra till frågans belysande nämna några ord därom. I skrifvelse den 8 september 1846 öfverlämnades till Kungl. Maj:t af Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Malmöhus län utdrag af åtskilliga under loppet af år 1845 inför magistraten i Lund hållna protokoll, hvaraf inhämtades dels innehållet af magistratens förutnämnda utslag den 15 oktober 1766, dels att i anseende därtill att intäkterna gått ifrån de första innehafvarnes arfvingar, samt de flesta af innehafvarne försummat att på bestämd tid utgöra den stadgade afgälden, rättegång blifvit af stadens äldste emot de senare anställd, med påstående att intäkterna måtte af dem till staden afträdas; att, sedan i följd häraf åtskilliga intäktsinnehafvare erbjudit sig till, om rättegången blefve bilagd och intäkterna under full äganderätt till

dem upplåtna, till staden utgifva 100 riksdaler banko för hvarje tunnland, väckt fråga om rättighet för staden att till innehafvarne af ifrågavarande intäkter mot lösen, som borde användas till inköp af annan mark för stadens räkning, öfverlåta äganderätten till intäkterna underställts Kungl. Maj:ts pröfning; samt att Kungl. Maj:t genom förenämnda nådiga beslut den 16 mars 1847, enär den jord, som i vederlag för de ifrågavarande intäkterna skulle för stadens räkning inköpas, icke ännu blifvit utsedd, och således ej kunnat utredas, om densamma innehade det läge, att den med fördel kunde af staden begagnas, förklarar sig icke finna skäl att för det dåvarande bifalla framställningen i fråga.

På grund af nådig remiss har härefter öfverintendentsämbetet i underdånigt utlåtande den 15 februari 1910 anmält, att ämbetet, som efter skedd granskning icke funnit något emot de ifrågavarande ritningarna att för sin del erinra, hvad det föreliggande, å ett belopp af 100,000 kronor slutande approximativa kostnadsförslaget anginge, ansett sig böra framhålla, att detta, med hänsyn dels till att vissa à-priser vore väl lågt upptagna, dels ock därtill att några poster — såsom exempelvis för sockel af granit med bakgjutning — vore uteglömda, skäligen borde höjas med, i rundt tal, 8,000 kronor.

Slutligen har genom kanslern för rikets universitet till Eders Kungl. Maj:t inkommit handlingar, hvaraf framgår, att staden Lund i rättegång rörande fastigheten nr 417 B vid Östra Vallgatan med vederbörande träffat af rådstufvurätten i Lund den 18 maj 1910 fastställd förlikning af innehåll i hufvudsak att fastigheten skulle den 1 april 1911 afträdas till staden mot en lösesumma af 8,000 kronor, med afdrag därå af den in-tecknade gäld, hvarför fastigheten befunnes häfta enligt gravationsbevis.

Enligt hvad jag från vederbörande inhämtat har rådstufvurättens ofvannämnda förlikningsdom tagit åt sig laga kraft.

Ifrågavarande framställning blef icke förelagd 1910 års Riksdag. Emellertid har numera förnyad framställning gjorts i frågan, ity att kanslern för rikets universitet, efter hemställan af de akademiska myndigheterna i Lund, bland de frågor, som borde föreläggas 1911 års Riksdag, i sin förutnämnda skrifvelse den 15 oktober 1910 upptagit jämväl detta anslagsäskande. Detta afser numera på grund af hvad öfverintendentsämbetet anført ett till 162,000 kronor förhöjdt belopp.

Departement-
schefens
yttrande.

Då jag nu går att för egen del yttra mig angående den gjorda framställningen om beredande af anslag till uppförande af en ny byggnad för den botaniska institutionen vid universitetet i Lund m. m., vill jag till en början beträffande behovet af större utrymme för den botaniska institutionen hänvisa till den af professorerna Jönsson och Murbeck i deras förut omförmälda skrifvelse till det större akademiska konsistoriet i Lund framlagda utredning äfvensom till det yttrande akademiräntmästaren Eklundh hade vid frågans behandling i drätselnämnden den 15 oktober 1909. De skäl som af dessa tre representanter för universitetet åberopats till stöd för den förevarande framställningen, synas mig otvetydigt gifva vid handen, att ifrågasvarande behof är både stort och trängande. Det må erkännas, att afsevärdt lång tid icke förflutit sedan 1888 års Riksdag beviljade medel till uppförande af den nuvarande nya botaniska institutionsbyggnaden, men af handlingarna framgår, huru förhållandena sedan den tiden växt institutionen öfver hufvudet, och att ökad utrymme kräfvades för ett ändamålsenligt tillvaratagande och utnyttjande af botaniska institutionens redan befintliga värdefulla samlingar af icke endast böcker utan i synnerhet herbarier samt desslikes för väntade och behöfliga tillökningar af dessa samlingar.

Detta om behovet af ökad utrymme. Den under de nuvarande förhållandena stora eldfaran och de befintliga lokalernas anmärkta olämplighet genom fukt m. m. tala vidare för ett ingripande till skyddande af omförmälda samlingar.

Då jag alltså finner mig böra instämma med de akademiska myndigheterna i fråga om behovet af ökad utrymme och bättre lokaler för berörda institution, öfvergår jag nu till att närmare granska det för detta måls vinnande föreslagna sättet samt de därmed i öfrigt förknippade omständigheterna. Den första fråga, som då uppstår, är den, huruvida icke utrymme kan vinnas genom tillbyggnad af någondera af de nuvarande två institutionsbyggnaderna, den gamla och den s. k. nya botaniska institutionen. I ärendet är emellertid upplyst, att sådan möjlighet icke förefinnes; och att så är förhållandet, är äfven min på personlig kändedom grundade öfvertygelse. Någon annan utväg än nybyggnad återstår alltså icke.

Hvad nu angår platsen för en eventuell nybyggnad, så synas mig goda skäl tala för den i ärendet föreslagna tomten. Någon annan plats inom den botaniska trädgården synes icke kunna ifrågakomma, och beträffande möjligheten att uppföra nybyggnaden utanför trädgården vill jag i detta sammanhang påpeka, att af akademiräntmästaren i ärendet upplysts, att han af ägarna till den i botaniska trädgårdens omedelbara närhet i norr och öster be-

lägna egendomen Olshög inhämtat, att de icke vore villiga att afyttra jord vid trädgårdens östra gräns närmare än 18 meter från densamma, samt att i norr Olshögs ägor genom allmän väg skildes från botaniska trädgården. I söder och väster gränsar botaniska trädgården till kyrkogård och Östra Vallgatan.

Beträffande de för den ifrågasatta tomtplatsens förvärfvande för universitetet uppställda villkoren, äro dessa närmare angifna i stadsfullmäktiges af mig förut åberopade protokoll den 17 september 1909. På sätt i en till ecklesiastikdepartementet ankommen skrivelse från akademiräntmästaren framhållits, innebära dessa villkor bland annat, att Lunds stad förbundit sig lämna de fastigheter, som universitetet för nu ifrågavarande ändamål skulle öfvertaga, gravationsfria. Ordnan det i öfrigt af vissa mindre klara rättsförhållanden i afseende å särskilda i botaniska trädgårdens område ingående jordägor blir en fördelaktig följd af den tillämnade uppgörelsen med staden. Beträffande fastigheten nr 417 B är den förut rådande ovissheten rörande stadens rätt till densamma nu undanröjd. — Mot öfverlämnande till staden af de af densamma för gatureglering önskade obetydliga områden af botaniska trädgården läser ingen invändning vara att göra.

Bland villkoren, hvilka ej heller i öfrigt synas ägnade att väcka betänkligheter, vill jag särskildt erinra om den från stadsfullmäktiges sida uppställda bestämmelse, att öfverenskommelse i ämnet skall vara mellan universitetet och staden träffad före den 1 juli 1911. Detta villkors betydelse för frågans snara afgörande är påtaglig, helst som ett uppskof kan befaras möjligen medföra ökade anspråk från stadens sida.

I fråga om värdet hos de å fastigheterna nr 412—421 förefintliga åbyggnader, hvilka naturligen ingå i ett eventuellt köp, har jag låtit införskaffa och bilägga handlingarna i ärendet ett af byggmästarna A. P. Månsson och C. A. Larsson i Lund den 2 november 1910 utfärdadt intyg af innehåll att ifrågavarande åbyggnader kunna med hänsyn till för dem inflytande hyresbelopp och beskaffenhet i öfrigt värderas till sammanlagdt 40,500 kronor, men att, om åbyggnaderna nedrifvas, desamma på grund af ålder och förhandenvarande brister icke torde kunna betinga ett nämnvärdt högre belopp än som åtginge till täckande af rifningskostnaderna. Någon afsevärd ersättning för åbyggnaderna — som kunde medföra en minskning i det eljest behöfliga nybyggnadsanslaget — är således icke att påräkna.

De för nybyggnaden uppgjorda ritnings- och kostnadsförslag hafva granskats af öfverintendentensämbetet, som därvid icke framställt annan anmärkning mot desamma än att kostnadsförslaget med hänsyn till an-

gifna förhållanden skäligen borde höjas med i rundt tal 8,000 kronor. Detta har ock iakttagits i det upprepade anslagsäskandet. — Det af professorerna Jönsson och Murbeck uppgjorda kostnadsförslaget beträffande inventarier för nybyggnaden m. m. synes mig kunna lämnas utan erinran.

Den invändning kan göras, att den nya byggnaden synes vara tilltagen med ett större utrymme än hvad för den botaniska institutionens behöriga tillgodoseende för närvarande oundgängligen kräfves. Jönsson och Murbeck hafva dock med rätta betonat, att man ej bör sörja blott för det ögonblickliga behovet samt att den föreslagna nybyggnaden, dragande den jämförelsevis begränsade kostnaden af 108,000 kronor, skall för en rätt lång tid vara tillräcklig för sitt ändamål. Den kan afven lätt utvidgas.

Kommer den nya byggnaden till stånd, blir alltså botaniska institutionens systematiska afdelning väl tillgodosedd. Den fysiologiska afdelningen kommer att förfoga öfver den hittillsvarande s. k. nya institutionsbyggnaden; den gamla institutionsbyggnaden åter kommer att fylla behovet af bostäder åt den egentliga trädgårdspersonalen.

Jag vill nämna, att jag vid förfrågan inhämtat, att den nya byggnaden icke lär åtminstone för de närmaste 10 å 15 åren medföra några ökade årsanslag. Ersättning till erforderlig städerska i byggnaden kommer att gäldas med institutionens nuvarande årsanslag.

Då Jönsson och Murbeck omförmält, hurusom ersättning beredts åt en amanuens, som till fromma för den Areschougiska boksamlingen måst lämna sitt bostadsrum i nuvarande »nya institutionsbyggnaden», vill jag erinra, hurusom denna anordning, jämlikt Eders Kungl. Maj:ts beslut den 8 april 1910, vidtagits ytterligare för en tid af ett år, räknadt från och med den 1 september 1910. Ersättningen har i båda fallen anvisats att utgå af de i universitetets stat till Eders Kungl. Maj:ts disposition stående medel. Anordningen blir naturligen obehöflig, när nybyggnaden kan tagas i bruk bland annat för de botaniska boksamlingarnas inrymmande.»

*Utskottets
yttrande.*

Af den i ärendet lämnade utredningen finner utskottet behovet af en nybyggnad för botaniska institutionen till fullo ådagalagdt. Särskildt skarpt framträder detta behof, om i betraktande tages nödvändigheten af att bereda ett i afseende å utrymme och anordningar i öfrigt tillfredsställande förvaringsrum för ej mindre institutionens dyrbara bibliotek än afven och framför allt de stora, synnerligen värdefulla växtsamlingar, som Lunds universitet genom gåfva eller annorledes förvärfvat från åtskilliga af den botaniska forskningens främsta målsmän i vårt land. Uppenbart är att dessa samlingar icke vidare böra, på sätt nu sker, förvaras i trånga

och otidsenliga eller för ändamålet provisoriskt anordnade lokaler, därest icke samlingarna, som delvis måste anses såsom de förnämsta i sitt slag existerande och fullkomligt oersättliga, skola förstöras eller taga obotlig skada.

För anskaffande af nödig tomt för nybyggnaden har föreslagits att enligt af Lunds stad gjordt erbjudande från staden skulle inköpas vissa fastigheter vid Östra Vallgatan, i den mån dessa ej erfordrades för en blifvande gatureglering, i sammanhang hvarmed staden skulle till universitetet dels afyttra en med litt. C å planen för berörda reglering betecknad s. k. intaga inom botaniska trädgården, likaledes med den inskränkning, som betingades af gaturregleringen, dels ock utan särskild ersättning till universitetet öfverlåta två med litt. a och e betecknade, jämväl inom trädgården belägna intagor, dock under villkor att till staden för gaturregleringen utan ersättning öfverlåtes ett mindre område af trädgården samt dispositionsrätten till erforderligt område af intagan litt. c. Då i ärendet är utredt att det icke låter sig göra att förlägga nybyggnaden inom botaniska trädgården med hänsyn ej mindre till dess jämförelsevis ringa utrymme än äfven därtill, att en sådan åtgärd skulle förrycka den vetenskapliga anordningen af trädgården, har utskottet ansett sig böra biträda förslaget i denna del. Särskildt har utskottet härvid beaktat den med det föreslagna förfaringssättet förenade fördelen, att de för närvarande något oklara rättsförhållandena i afseende å berörda intagor vinna en slutlig lösning. Då vidare genom universitetets inköp af berörda fastigheter vid Östra Vallgatan undanröjes den fara, som annars otvifvelaktigt förelegat, att å ifrågavarande tomter komme att uppföras höga byggnader, som till skada för trädgården borttoge ljus och värme från de närmast dessa byggnader belägna planteringar, har utskottet i denna omständighet funnit ännu ett stöd för lämpligheten af anordningen i fråga. Slutligen vill utskottet ej underlåta att omnämna, hurusom den möjligheten icke lär vara utesluten att, vid en blifvande förflyttning af epidemisjukhuset, dispositionsrätt till dess nuvarande tomt, som gränsar intill det till inköp föreslagna området, kan komma att af staden till universitetet upplåtas, hvarigenom en för trädgården synnerligen förmånlig afrundning af dess område skulle ernås.

Det för inköp af tomt beräknade beloppet, 42,000 kronor, har icke gifvit utskottet anledning till erinran. Likaledes har utskottet ansett sig böra tillstyrka beviljande af det för själfva byggnaden med inventarier åskade beloppet 120,000 kronor.

Utskottet får alltså hemställa,

att Riksdagen må

a) medgifva, att universitetet i Lund må för vinnande af lämplig plats för en ny byggnad för universitetets botaniska institution med Lunds stadsfullmäktige träffa öfverenskommelse rörande tomtförvärf och jordutbyte i enlighet med hvad stadsfullmäktiges protokoll i ärendet den 17 september 1909 utvisar och på de i protokollet närmare angifna villkor och bestämmelser; samt

b) för tomtinköpet och därmed i samband stående kostnader samt för uppförande i hufvudsaklig öfverensstämmelse med uppgjorda ritningar och kostnadsförslag af den nya byggnaden äfvensom för anskaffande af inventarier m. m. därför bevilja ett anslag af 162,000 kronor och däraf på extra stat för år 1912 anvisa ett belopp af 62,000 kronor.

Stockholm den 7 mars 1911.

På statsutskottets vägnar:

G. BILLING.
